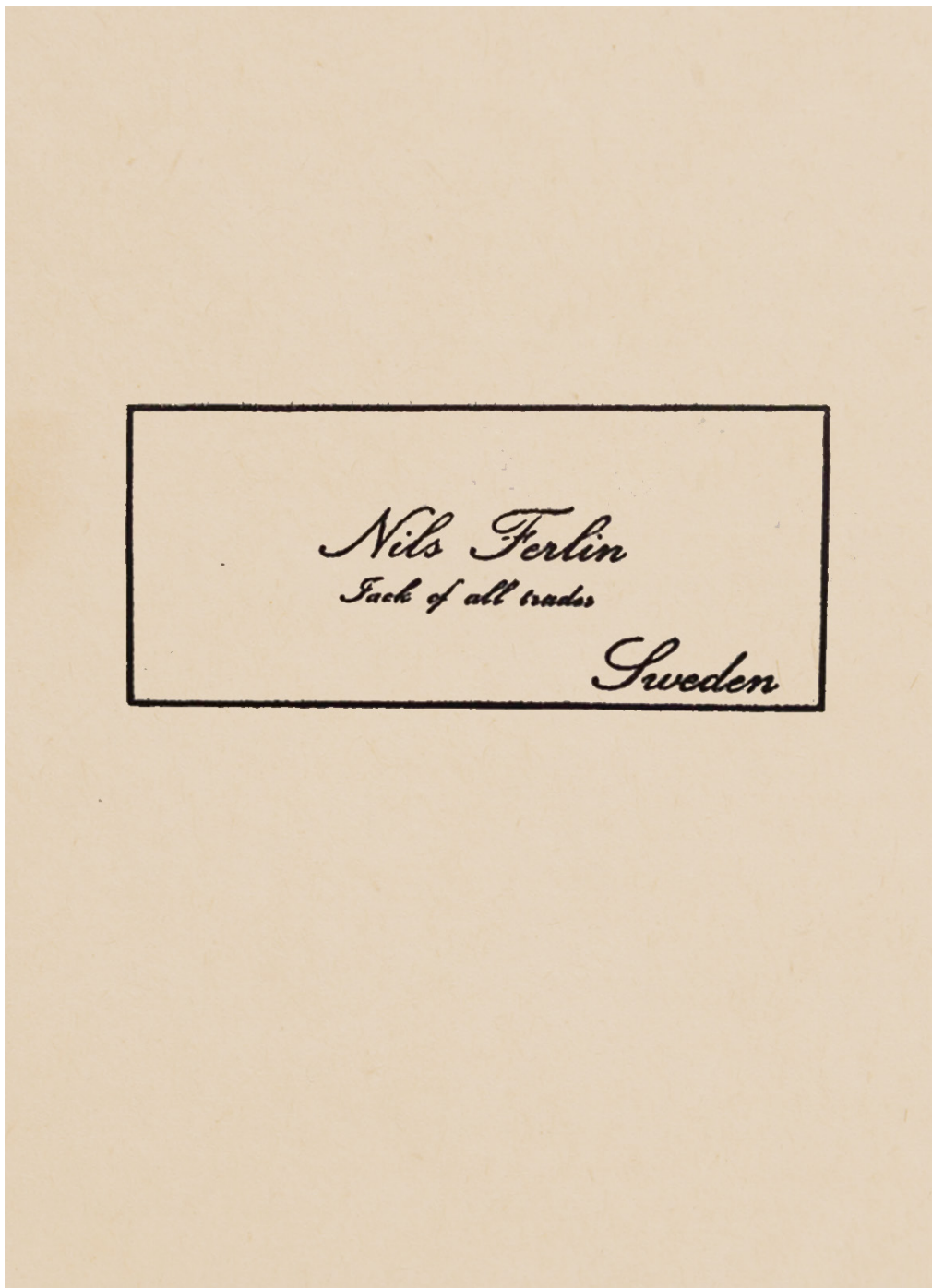

Poste Restante

Ordföranden har ordet:

Kära medlemmar!

Hans Rutberg, ordförande

Mångsysslare - eller som Nils skrev på ett tidigt visitkort, Jack of all trades - är vad Nils ibland kallade sig själv. I en artikel i Dagens Nyheter 1937 skriver han:

"Nu skriver jag mig som författare, fast det förefaller mig löjligt. Jag har skrivit mig som diversearbetare också, som sjöman, borstbinderiarbetare, järnarbetare, bokhandelsbiträde och litet av varje".

Där Nils skriver litet av varje kunde han ha skrivit elinstallatör, journalist, försäkringsagent, skådespelare och schlagerförfattare. Nils arbetade även under en kortare tid som kolare. Han fångades av Dan Anderssons poesi i början av tjugotalet och för Nils var det viktigt att omvärlden skulle uppfatta att han levt och inte bara läst en kolares liv.

Som Nils själv uttrycker det i dikten nedan var det under den stormiga ungdomen han provade på de flesta av dessa yrken.

En närmare beskrivning av Nils ungdom i Filipstad finns i Knut Warmlands artikel från Poste Restante nr 1 1969 som vi publicerar igen i detta nummer.

TILLBAKATITT

*Nu är man gammal, nu är det tråkigt,
finns inte mycket att vänta på.
I unga dar var det armt och bråkigt
men fattigdomen blev aldrig grå.*

*Nej, som ett brokigt zigenarfölje
drog mina dagar och år förbi.
Trött är jag nu på det arma hölje
jag alltför länge har sprattlat i.*

Ur FRÅN MITT EKORRHJUL (1957)

Som den observante läsaren av Poste Restante kanske lagt märke till har redaktionen det senaste året försökt ge varje nummer ett eget tema. Ferlinskulpturer och musikalitet har varit två teman och nästa år vill vi lyfta fram Nils religiositet och hans tid som skådespelare. Redaktionen tar gärna emot artiklar eller uppslag till artiklar från läsarna! Som framsidan antyder har detta nummer inget särskilt tema. Trots det hoppas vi att numret bjuder på intressant läsning!

HANS RUTBERG
ORDFÖRANDE

Ferlin-minne från Filipstad, 25 år sedan Ferlinladan invigdes

ROLF MÅRTH

Den 4 juli 1998 invigdes Ferlinladan vid Hantverksgatan i Filipstad efter ett omfattande renoveringsarbete. Ladand vid den dåvarande komministergården, var en av de platser där Nils Ferlin och hans vänner i unga år förevisade sin cirkus Tigerbrand. Invigningen ägde rum som en av flera programpunkter under Ferlindagen, där Ferlingruppen låg bakom firandet av Nils Ferlins 100-årsjubileum i Filipstad. Det var Ferlins systerson Bertil Hladisch som förrättade invigningen och huvudartist var Ove Engström, som bland annat framförde sin tonsättning av Ferlins dikt "Cirkus".

Ferlindagen den 4 juli 1998 innehöll ett omfattande program, som inleddes på Stora torget under medverkan av Göran Samuelsson och skådespelaren Stig Torstensson tillsammans med barnen Moa och Joel. En utställning med Ferlin-konst av Elisabeth

Det var Bertil Hladisch, till vänster, som invigde den renoverade Ferlinladan.

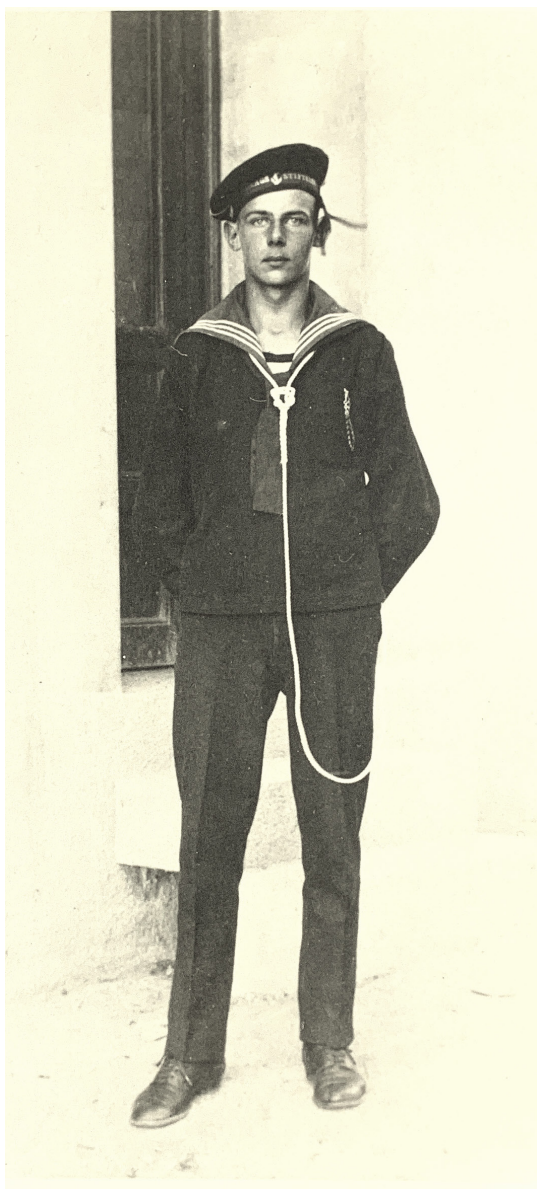
Lindstedt hade vernissage på Kjortelgården och en tipspromenad ledde till det följande programmet på Abborrbergets krön. Där var Torgny Björk huvudartist. Ferlindagen 1998 avslutades med programmet vid Ferlinladan.

Det var en stor publik som samlats i samband med Ferlindagens program vid Ferlinladan.

Nils Ferlins korta sjömanskarriär och hans motvilliga militärtjänst

Nils Ferlins stormiga år i Klarakvarten under 1930-40 talen är väl beskrivna. Att han var utbildad skådespelare och under 1920-talet reste Sverige runt i olika resande teatersällskap är mindre känt. Nästan okänt är att han under första världskriget var till sjöss. Sommaren 1915 mönstrade Nils på skol-

Nils Ferlin i paraduniform 1915.

skeppet Abraham Rydberg, en fyrmastad bark ägd av Rydbergska Stiftelsen. Stockholmsgrosshandlaren Abraham Rydberg hade i sitt testamente (1834) donerat en summa penningar till "inrättandet av en förbättrad navigationsskola i Stockholm för danande av skickliga sjömän".

Nils skrev många brev till sin mor Elin Nathalia. I ett av breven framgår att den fina paraduniformen på bilden kostade 22 kronor och 50 öre och att hans pengar inte räckte till inköpet. Eftersom det var krigstid blev seglaterna inte så långa, utan man seglade inomskärs från Stockholm och som längst ner till Kalmarsund. Nils fick därefter ett betyg där man bedömde både färdigheter och uppförande. I betyget står att han skolats uti "sjömanskap, sjömanning, signalering, semaforering och båtrodd, deltagit i uti ombord förekommande arbeten och manövrer under skolskeppets expeditioner i Östersjön även som uti ut- och avrustningsarbeten".

Efter sejouren på Abraham Rydberg tog Nils hyra som jungman på Anton av Väddö, en tremastad bark byggd 1877 i Bremerhaven i Tyskland. Denna berömda bark var en tid ett av Roslagens största fartyg och en stolthet för många stora skeppare som seglat henne.

Nils mönstrade på i Väja-Dynäs vid Kramfors. I ett brev till mamma Elin från Härnösand skriver han:

Besättningen på Anton av Väddö. Nils Ferlin syns längst ut till höger på andra raden. Bilden är tagen någon gång på hösten 1915.

FOTO: OKÄND FOTOGRAF/SJÖHISTORISKA MUSEET

"Var ej orolig för mig. Jag har det o får det nog bra. Har ej kunnat skriva förr. Kom hit igår kväll. Skall resa kl. 3 idag ut till Nyland. Där ligger Anton. I nästa vecka sticker vi till Århus, Danmark. Jag har mönstrat idag. 40 Kr i mån. Som sagt var ej orolig för mig. Vi komma bara att göra en resa. Till jul kommer jag väl hem till lilla mamma och Ruth. Ingen fara för minor".

Anton kallades också för Roslagens stoltshet och Nils instämmer i att "ståtlig var skutan nog - till det yttre - men två timmar varannan dag fick vi stå vid pumparna när vi gick med trälast. När vi lastade cement i Aalborg på Mäntyluoto i slutet av november tog jag min Mats ur skola två dagar före avseglande och kom via Fredrikshamn till Göteborg." Sejouren på Anton blev kort. Nils trivdes inte med det råa sjömanslivet och livsbetingelserna ombord vilket framgår av följande opublicerade rader:

Och gubben Nyman sade: en skeppare för er, ni unga sjömansgossar som jag här framför mig ser.

Ja, gubben Nyman sade: en skeppare för er, mest sitter på akterdäck och spelar handklaver. Så kom jag på den skutan från Väddö gröna ö. Och strax jag kom ombord jag ville vifta ett adjö.

Om Nils korta sjömanskarriär kan man läsa i Arne Häggqvists Ferlinbiografi från 1942:

Hela detta sjöliv tog säkert betydligt hårdare på Ferlin än mycket annat i hans ungdoms upplevelser, och Anton blev också en skola för honom i annan mening än Abraham Rydberg. Här fanns vuxna, garvade sjömän, som kunde vara råa busar på allvar och med en konsekvens, som definitivt ställde Filipstad i skuggan, och här var regimen obeveklig. Det blev några våldsamma och brutala uppträden, vars psykiska inverkan bör ha varit betydlig och varav åtminstone ett är värt att gå till historien, nämligen det tillfälle då Nils fick den första större tillknycklingen på sin sneda näsa [...]

Sjömanslivet satte inga djupa spår i Ferlins diktning. Trettio år efter det att Nils mönstrat

av Anton skrevs en liten artikel på "Namn och Nytt" i Dagens Nyheter med titeln "Lättmatros Ferlin". I artikeln som pryds av en gruppbild av besättningsmännen på Anton står:

- att bilden får sitt främsta intresse genom den unge mannen i mitten av övre raden.

Sagde unge man - för dagen iförd prydlig vit stjärkrage - är nämligen dåvarande lättmatrosen, senare skådespelaren, senare skalden Nils Ferlin.

Två dagar senare kom ett beriktigande in i *Dagens Nyheter*:

Bästa Namn och Nytt!

Med anledning av ert värderade klipp ur Kasberget i söndagsnumret, Lättmatros Ferlin, har jag äran - och plikten - meddela följande: När det i DN återgivna fotografiet togs - inte i början av 20-talet som förmodas utan allaredan 1915, nov. - var jag, sanningen att säga, ingenting mer än jungman. Det är den alltid välmenande agronomen Gunnar Bergman, Väddö som gjort mig till lättmatros. Själv skulle jag aldrig ta fel på den saken. Vi jungmän - det fanns nämligen fyra stycken - hade det värst ombord. Åtminstone de två yngsta, som egentligen aldrig hade någon fritid. För övrigt var det en härlig tid och jag tycker uppriktigt synd om 40-talet som inte fick vara med då. Ack ja - det var mycket roligare förr, som Ture Nerman säger.

Länna, Penningby, 8/9 1946
Högaktningsfullt, Nils Ferlin.

Inlägget visar att det för Nils var viktigt att ifakta var korrekta och att sjömanslivet med tiden fått ett annat skimmer.

Med viss litterär frihet kan man säga att Nils marina erfarenhet fortsatte år 1940 då han kallades in som landstormsman och tjänstgjorde i ett granatkastarkompani vid kustartilleriet i närheten av Oxelösund. Som ung höll Nils sig länge undan värnpliktstjänstgöringen men var till slut tvungen att inställa sig på Kungliga Göta Livgarde 1920.

I Ferlinarkivet finns en skämtsam variant av Evert Taubes visa *Calle Schewens vals* som beskriver en landstormsmanns vedermödor. ►

► I Nordkvarkens fann på en obebodd ö,
där vågorna klucka mot strand.
Där går det en man, som är redo att dö
och offra sig helt för sitt land.
Han nyss helt yrvaken klev ner från sin koj
och hoppa i byxor och skor.
Ty när man går vakt får man ej vara loj,
och sova, som kanske ni tror.

Han smyger så sakta på skälvande ben
och mössan den vilar på kran.
Han snubblar på rötter, på stockar och sten
och viskar ett sakta fy fan.
Det prasslar i löven, det knäpper och slår
i träden som självaste fan vatt där.
Spioner han ser i vartendaste snår
blott mångubben älskvärdigt ler.

Med andan i halsen till tältet han flyr,
där väntar ej alls något styggt.
Och sen på kaminen han sätter full fyr
och allt känns så fridfullt och tryggt.
Han sätter sig ner för att vila en stund
och lugna sitt upprörda sinn.
Men blir överraskad av spjuvern John Blund
som ljudlöst har smugit sig in.

Där ute står allt uti dunkel mystik
och sjöjungfrun sjunger i moll.
Och ute på berget där går det ett lik
och fan bryter arm med ett troll.
Av smådjävolar vinlar det nere vid strand
och djävulens mormor i bön
mot himlen hon sträcker sin darrande hand
och gråter en skvätt över ön.

Men hej alla gästar som finns härpå ön,
en vaktpost den skrämmer ni ej.
Men sjöjungfrun som är så älskvärd och skön
åt henne han ej säger nej.
Hon blinkar, hon lockar, hon har små bestyr
och blottar sin sälgutna kropp.
Med henne han dansar kring Sydgaddens fyr
han dansar tills solen går upp.

HANS RUTBERG

Texten är till del hämtad ur boken *Efterskörd*
- Ferlinfynd från en spånkoffert. Carlsson bok-
förlag, 2021

Nils Ferlin längst till vänster som kustartillerist år 1940.

Nya medlemmar 20230101-20230930

Adolfsson Calle	Kajfalk Hans
Adolphson Tomas	Kihl Björn
Bernholm	Kristenson Erika
Fredriksson Bo	Larsson Hans
Bredlöv Lars	Lilja Lundin Monica
Dalén Göran	Lindgren Carl
Dalén Ylva	Lindholm Gunnar
Damstedt Kjell	Linné Tommy
Davidsson Göran	Löfgren Arne
Djerf Lars	Norell Monica
Engh Bertil	Norell P.O
Eriksson Lillvor	Olausson Kenneth
Erixon Jan	Pettersson Mats
Falk Anders	Ruteskog Christer
Gullberg Stephan	Ryding Asa
Gyllenstedt Tedde	Sangemark Hanne
Hahne Georg	Sangemark Olle
Hansson Leif	Skoglund Britt-Marie
Henricson Lars G	Udén Anne
Hladisch Johan	Uppfeldt Gunilla
Hladisch Peter	Valtersson Mikaela
Hladisch Stefan	Westin Martin
Holmström Bo	Wikman Ola
Hultmark Christine	Österlund Åke

Dan Andersson - sällskapet ordnade vårträff

Dan Andersson var en av Nils Ferlins viktigaste inspiratörer. Därför deltog vi med både glädje och intresse i Dan Andersson-sällskapets vårträff 18-20 maj. Det blev ett par vackra försommardagar då vi samlades på Brunnsviks folkhögskola för att njuta av ett digert program med många spännande inslag. Där fanns allt från en konsert i Ludvika Ulrika kyrka med Puch Magnus Olsson och Daniel Östersjö, ett besök på Dan Andersson-museet i centrala Ludvika med en vandring längs det litterära stråket med minnesstenar och ett besök vid graven på Lyvikens kyrkogård.

Nils Holmdahl som skrivit en biografi över *Dan Andersson, Dan Andersson – myt och sanning*, berättade fascinerande om hur hans kunnande successivt växt fram, ibland genom oväntade möten och slumpartade händelser. Nils har nu också i samarbete med Göran Greider skrivit ytterligare en bok, *Dan Anderssons Stockholm – en stadsvandring*.

Annacari Jadling-Ohlsson och hennes man, Stefan Ohlsson, framförde "Werner (Aspenström) möter Dan" – ett omöjligt möte blir möjligt. Det var en spännande koppling med nya infallsvinklar!

Stor behållning hade vi av kvällarna med "Öppen scen", då många av deltagarna framträdde med sång, deklamation av dik-

Dan Anderssons grav på Lyvikens kyrkogård, Ludvika

ter, högläsning och musik på olika instrument. Det var tolkningar av både Dan Anderssons och andras verk som berörde och roade. Inte minst Nils Ferlins dikter, även nya tonsättningar, fick ett påtagligt stort utrymme.

Avslutningsvis berättade sällskapets ordförande, Georg Hahne, om planerna för framtiden. Han gav en engagerad bild av ett mycket vitalt sällskap med massor av intresse på programmet.

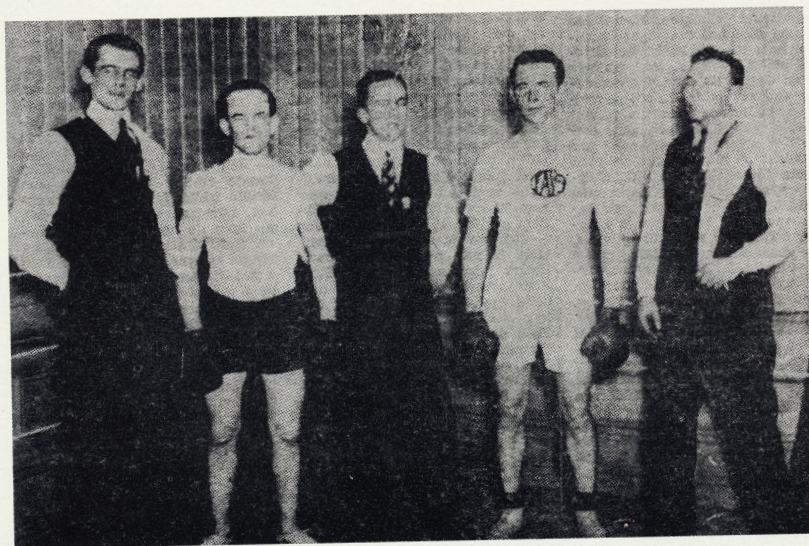
KRISTINA SÖDERLIND
OCH HANS RUTBERG,
INGER OCH SVEN-GILLIS HAGBERG

Dan Andersson Museum i Ludvika.

*- Publicerat i
Poste Restante nr 1 1969:*

Den elake gossen Ruda i Filipstad

Under en uppvisningsmatch i boxning omkr. 1925 möttes flugviktaren Pontus Nohlgren (nr 2 fr.v.) och welterviktaren Karl Werner. De flankeras av sekonderna NILS FERLIN (t.v.) och Harald Larsson. I mitten står domaren, John Magnell. Fotot ej publicerat i någon av de sex böckerna om Ferlin.

av Knut Warmland

"Den där Ferlin", säger dom, "han håller då på med sina skandaltidningar." — Nå, men kära snälla, lilla rara ni, det är ju det enda som folk läser, och jag kan väl i all rimlighets namn inte ge ut någon Luthers postilla heller...

Ja, skandaltidningar gav Nils Johan Einar Ferlin verkligen ut i 1920-talets Filipstad, och sålda blev de följaktligen också. Man kan nästan förstå de mer borgerligt respektabla av Ferlins generation, när de — visserligen imponerade av hans saltomortaler — än i denna dag anförtror en: — Du förstår, Ferlin hade ju inget anseende, han bara söp och slogs...

Det var ju många som slogs, men ingen kunde slåss som Ferlin. Det gällde inte minst i spalterna. Sex tillfällighetstidningar gav han ut, alla nu ivrigt eftersökta och svåröverkomliga: Julhälja 1922, Påskhälja, OXHälja och Julhälja 1923, Julhälja 1924 och OXHälja 1925. Och tio vis- eller kupletthäften kom ungefär samtidigt, åren 1918—1930. Nog fick Filipstad veta att det levde.

*

Egentligen skulle det inte alls ha blivit så. Visserligen var Nisse faderlös, och med mamma Elin Nathalia och systererna Lisa och Ruth upplevde han ingen ekonomiskt bekymmerslös ungdom. Men han tog dock realexamen, och det var en merit som på den tiden, 1914, vägde kanske väl så mycket som vår tids gymnasieutbildning. Hans framtid i ett väl inrutat borgerligt samhälle tycktes given. I stället blev han, så snart skolan var över, en hoppjerka som fick fler erfarenheter av skiftande arbeten än t. o. m. jämnåriga proletärförfattare som Eyvind Johnson eller Ivar Lo-Johansson. Så här ungefär ser listan ut:

Arbete i en torvmosse; biträde hos Bronellska bokhandeln i Filipstad (då belägen på Vikgatan, i nuvarande Harlings lokaler); statist på Svenska Teatern i Stockholm; extralärare (25 öre i timmen!); sex veckor som elev på skolskeppet Abraham Rydberg; på barken Anton av Vaddö, som han lämnade i Aal-

borg för att något senare dyka upp i Filipstad.

Då skriver vi december 1915. Bara halvtannat år har alltså gått efter realexamen!

I samma veva får han brev från sin gamle skolkamrat, elektrikern Torild Malmberg, som ber honom komma ner till Kristinehamn och klå upp den s. k. Fältligan, som då terroriserade staden. Ferlin accepterade och "Lusasken" blev temporärt pacificerad. (I Åke Runnquists bildbiografi finns t. o. m. ett foto av den käpp han använde!) Men nya arbeten väntade:

På nyåret 1916 sågade han is på Daglösen; skidor till Kristinehamn, där han lyckliggjorde Engdahls borstfabrik; sen Björneborgs järnverk; därpå av en arbetskamrat lokad till en yxfabrik i Kongens Lyngby utanför Köpenhamn. Han fungerade där som smideshantlangare och i sliperiet.

Och naturligtvis spelade han fotboll i en av förstadsserierna. Vintern 1916—17 var han på nytt statist i Stockholm, på sommaren slåtterkarl i Norge och "kristidsmontör" hos Malmberg i Kristinehamn. Försättningsvis kan noteras följande sysselsättningar: redaktionssekreterare på den socialdemokratiska Bergslagens Nyheter, stadsbudsbyrådirektör, kolare, återigen på en torvmosse. Sista yrket, och det som han höll ut med längst, var "skådespeleriarbetare".

*

Nils Ferlin var alltså en orolig själ. Men han hade tidigt, hur anarkistiskt han än uppträdde, en linje i sitt liv: han hjälpte de svagare mot buffliga översittare. Redan som nyinflyttad skolgrabb från Karlstad satte han sig i stor respekt i de vidaste kretsar då han kväste ett par affärsbiträden, som roade sig med att antasta filistéiska ynglingar och rycka upp slipsarna för dem. Sina kroppskrafter fick han användning för inte minst under fotbollsmatcherna. Arne Häggqvist berättar i sin bok om Ferlins ungdomsår (1942):

"Med fotbollen följde täta utflykter till Filipstads omgivning, t. ex. Storfors och Hällefors, vilka

torde ha gestaltat sig som ett slags kombinationer av nöjesresor och härnadståg med många och dråpliga poänger. Veterligen tjänstgjorde här Nils ofta som lagets skräckinjakande beskyddare, som bara behövde visa sig i spetsen för sina kamrater eller sitta på kylaren på deras bil (!) — om nu den fientliga ortsbefolkningen ville lyfta upp bakhjulen — för att säkra ett hederligt återtag efter en idrottsseger. Ännu befann man sig nämligen på ett så primitivt stadium av sportkultur, att publiken ansåg det nästan obligatoriskt att 'spöa' segrarna, om hemmalaget förlorat, och ännu var atmosfären kring spelplanen så pass brutal, att man hejade fram imperativer av typ: 'Spark' bena av dom!"

Någon ligist var han däremot inte, även om kanske polisen lät antyda det — av ilska över Ferlins nidvisor. Och någon fylltratt var han inte heller, även om det är omvittnat, att han ibland tog sig en tår "för nerverna". I synnerhet i kvinnligt sällskap lär han vid den här tiden ha varit mycket hämmad, och det gjorde kanske sitt till, när det gällde spriten. Parallellerna med Fröding dras lätt.

Men i umgänget med manliga jämnåriga var Ferlin sannerligen inte hämmad. Med ålderns, temperamentets och intelligensens rätt var han en arg ung man, som revolterade mot den sovande småstadens borgerlighet. Han var uppenbarligen en ledarenatur, som utan svårighet samlade kring sig ynglingar från Filipstad med omnejd, vilka han — underligt nog — satte en viss stil på. Vad han lärde ut var inte nihilism utan renhårighet, generositet och tolerans (åtminstone till en viss grad: vissa typer fick inte tolereras).

Det Filipstad som gisslades i Ferlins kupletter och hälj-tidningar var självklart det våletablerade. Det var i första hand polisen, som ständigt hade skrattarna emot sig. Det var naturligtvis rådmann Georg Dahl, som jämte landsfiskal Kassel väl var Ferlins mäktigaste motståndare. Det var stadens hedervärda nykterister: rektor Jalmar Furuskog, dennes svärfar Carl Josefsson samt biblio-

Ferlin i en trupp amatörer på scenen i Filipstads teater, längst t. v.

tekarien Carl Axelson, som redan då tyckte om att deklamera Fredrek på Rannsatts "Brännvinsfördärve". Som motvikt till dessa går som en följetong diverse notiser, vitsar och verser om hembrännaren Frid, som bedrev sin hantering i skogen vid Mögsjön:

*Jag är en skald, i saknad och
längtan stor,
så stor, s'att ingen levande själ
det tror...*

*Vad jag längtar ut till skogarna
där Friden bor!*

står det under ett Ferlinporträtt i Påskhölja 1923. Numret är f. ö. försett med ett omslag på vilket poeten själv tecknat det "fridfulla", skogsomsusade bränneriet — en sorts kolarkoja.

Till att börja med redigeras tidningarna lite trevande. De fylls med en blandning av konventionell vers, bondhumor och Ferlins egna, lite gaddigare bidrag. Hans syster Ruth skriver också dikter, pendlade i diktning och innehåll mellan fru Lenngren och Viktor Rydberg:

*Om du kämpar, skall du falla,
Nej, bli alla mesar lik,
Le, håll med, och nig åt alla
Går dig väl, och du blir rik.
säger "Förståndet" till "Galenskapen" i dikten "Dialog".*

I "Oxhölja" 1923 skojar tydligt

redaktören själv med en stor landsmaninna: "I pressläggningsögonket ingår meddelande om att vår kända svenska författarinna, doktorskan Lagerlöf, vilkens världsberömda böcker de flesta av oss naturligtvis har sett på biografen, ämnar sig hit till Filipstad under Oxhölja för att söka "typer" för inspelningen av Gösta Berlings saga. De som av herr Stiller äro "utsedda" tycker inte doktorskan om. Hon vill ha äktvärmländska typer, säger hon, och sådana tror hon sig finna här i Filipstad. — Anmälningar göras personligt till doktorskan, som marknadsdagen antagligen anträffas å nöjesfältet."

Ibland får rubriker och skrivsätt en förmodligen avsedd likhet med Grönköpings Veckoblad. (Det är dock ett par år kvar innan Nils Hasselskog debuterar där.) I "Julhölja" 1923 meddelas sålunda:

"Uppseendeväckande nytt. Förre skådespelaren Nils Johan Einar Ferlin överfaller nuvarande redaktören för Östra Värmlands Dumheter med hugg och slag." Den överfallne var "förra skogsarbetaren" Bernhard Nordström, bas för Östra Värmlands Nyheter, där Ferlin ditills hade låtit trycka sina tidningar. "Herr Nordström kom helt lugnt och fredligt vandrande sin gata utföre, då Ferlin snett bakifrån med en timmerstock i högsta hugg hop-

pade på honom och upprepade gånger dunkade honom i huvudet så att sågsåpanet rök om'et."

Mitt i arbetet med 1923 års "Julhölja" blir Ferlin inkallad. (Han gjorde rekryten vid Göta livgarde 1920, sedan myndigheterna idogt påmint honom i två år.) Med anledning av sin avresa skriver Ferlin ett "Skaldens avsked", där han sammanfattar sin syn på Filipstad: "Som undertecknad, efter vad det vill förefalla, inte på något vis kan undvaras vid Kungl. Göta Livgarde, ser han sig tyvärr nödsakad att helt tvärt avbryta sin angenäma Filipstadsvistelse. Han har på den grund strängt sin lyra till följande avskedskvåde:

*Tag mot min hälsning du stad som
står*

*på samma ställe och stampar
där du har stått i trehundra år
med kärringskvaller och pampar.
Med intet upp, men med allt i
minne*

*min sångmö visar ett luttrat sinne
och säger allvarligt: tack för allt!
— för mjölk å honung å palt å salt.
F a b i a n"*

På många håll, särskilt i "Oxhölja" av 1925, visar Ferlin dock en personligare sida, ett mognare skrivsätt, som förebådar dikterna i debutboken. Ett bra exempel är "Nu ä dä jul igen":

*D'ä lustigt att tänka att julen står
för dörren igen, min vän!*

*Ja, nog får en säga att tiden går,
å fastän att dä ä så långt ett år
så — "nu ä dä jul igen".*

*D'ä e get att tänka hur tiden går,
dä va inte länge sen
ja tyckte precis att dä va i går
som vi önska varandra ett gott nytt
år
— å, nu ä dä jul igen.*

*D'ä sorgligt att tänka hur tiden går
för den som förlorat den.
I vinter å köld ä dä långt till vår;
men våren kommer — å våren
går —
å snart ä dä jul igen.*

Nej, sannerligen, det var ingen debutant som debuterade 1930 med "En döddansares visor"!

Personalen vid Kristinehamns Elektriska affär. Nils står längst upp till vänster på bilden, det är nu han får titeln *"Svarte montören"*. Att han var mån om sitt yttre framgår av bilden.

En ung och mycket välklädd Nils Ferlin.
I en intervju i Röster i Radio i samband
med sin 50-årsdag skriver Nils
om sin ungdom:

*Det var i min stora förnämlighets tid,
skulle man kunna säga, då jag sällan gick
ut utan handskar och käpp när jag ville visa
mig ledig. Och lackskor hade jag givetvis.
Ack ja.*

Ferlin med sångmö flyttar till Roslagen

I september 1944 blev Nils Ferlin intervjuad av Aftonbladets journalist Kurt Bergengren (1920-1985). Nu närmare åttio år efter det att artikeln trycktes första gången trycks den igen, denna gång med anpassad layout. Poste Restantes redaktion är tacksam för att Kurt Bergengrens son Jonas Bergengren gett oss tillgång till artikeln.

Skalden Nils Ferlin har fått en spik genom sandalen. Han är utplacerad under ett dignande äppelträd, runtom utbreder sig indiansommarens fagraste roslagsprakt och i en röd liten stuga nervid stranden lagar sångmön Henny Lönnqvist frukost på gurka, tomater och en burk sardiner.

Solen skiner på Ferlin och hans sommarnöje. Den skiner ingalunda förgäves: skalden har nämligen till allas förvåning, inte minst sin egen, skrivit en ny diktsamling. Det är den efterlängtrade, ofta efterlysta fjärde. Förläggaren tackar i brev och talar om att de tre gamla går åt lika fort som de trycks i nya upplagor.

Skalden är följaktligen så glad som Ferlin kan vara. Förklarar att han tänker slå sig ner på landet året om. Att han inte vill leva i kappsäck och på hotell längre. Att han tröttnat på kroglivet, delvis åtminstone. Att han vill resa till Frankrike när freden kommer. Att han i sinom tid tänker skriva sina memoarer om de femtioelva yrken han provat på och åren nere i Klarakvarteren. "Jisses, vilket kapitel det blir," säger han. Kanske ska han också gifta sig, vem vet. Och vad är då en spik i ena sandalen? Platt intet.

Det där är mycket på en gång, men allt hänger ihop med den röda stugan vid stran-

Fjärran från Freden och hotellen i Klara sitter Nils Ferlin vid sin skrivmaskin och njuter av det friska lantlivet tillsammans med fröken Henny Lönnqvist.

den, och därför skall vi först berätta om hur Ferlin fick sitt sommarnöje. Själv trodde han aldrig att han skulle hamna på landet och visst låter det otroligt när han förklarar att han vill stanna bland kor och bönder. Inte heller vännerna tog det där med sommarstugan i Roslagen på fullt allvar. Ändå hade han betalt hyran i förskott för tre sommarmånader.

NATURSKÖNT LÄGE VID HAVET

Det började med att Ferlin hittade en anonns om en trevlig stuga vid vattnet. Han svarade och råkade komma först. Av någon anledning fick han för sig att stugan låg vid havet, och eftersom han bött både på Tjockö och Möja tidigare, så fröjdade han sig. Ferlin har gillat skärgården alltsedan han som jungman mönstrade på barken Anton av Vaddö, som var Roslagens stolthet. Men det är en annan historia.

Sommaren kom. Då och då ringde Ferlin till sin sommarvärd och hörde sig för om stugan. Jo, den var möblerad, t.o.m. med radio. Jo, det fanns porslin. Och elektrisk kokplatta. Herr Ferlin var välkommen. Det blev midsommar men herr Ferlin kom inte. Han gick i stan och svettades ännu i julis värmebölja. Termometern steg för varje dag och skalden fann ingen svalka ens i de djupa källarvalv där han annars så gärna dvaldes. Till sist blev det för varmt. Då erinrade sig Ferlin den där stugan vid havet. Han köpte en cykel för 70 kr och tog tåget till Roslagen.

Stugan var fin. Där fanns allt som bonden berättat om. Ferlin satt och lyssnade på radion medan det äkta kaffet kokade på plattan och sångmön pressade hans byxor med det elektriska strykjärnet. Det vara bara en sak som inte stämde: stugan låg inte – inte ens med den bästa vilja – vid havet. Tvärtom, den låg vid en ganska liten insjö i närheten av en liten träkyrka i en liten by med bara två bondgårdar. Ferlin tänkte: "Jag kan då åtminstone fiska här. Jag ska banne mej ta upp en gädda och överraska Henny." Men det blev inte en sådan sjö. Det blev istället hon som överraskade honom – med sardiner, fortfarande den enda fisk man kan få i denna del av Roslagen.

ISTÄLLET RODDE FERLIN PÅ SJÖN

Han var brun som en indian långt före indiansommaren och ändå latade han sig inte. Han arbetade som en slav vid sin Remington. Vid ett tillfälle skrev han oavbrutet i 24 timmar. Diktsamlingen blev klar för fjorton dagar sedan. Den håller som bäst på att tryckas och kommer närmare jul med ett häfte yrkesvisor, som Ossian Elgström ritat gubbar till. När visorna var färdiga upptäckte Ferlin att varenda en kunde sjungas till melodin "I Apladalen i Värnamo", vilket också meddelas läsaren i förf. förord.

Därmed är den ferlinska produktionen uppe i fyra diktsamlingar och två visböcker. Det är föralldel inte mycket, men det är inte heller kvantiteten som gör Ferlin.

När jag började skriva var det som fabrikör av valstexter, säger Ferlin och känner sig ett tag som något slags intervjuoffer. Så kom manuskriptet till "En döddansares visor" under ögonen på Asplund, Silfverstolpe och Selander. Dom tyckte om verserna och då sadlade jag om. Skrev dikter. Men efter Goggles halkade jag in i beställningsskriveriet igen. Tidningar och tidskrifter ville ha av mig, särskilt till helgerna. Det vart för mycket påsk och jul, för litet av det jag personligen tänkte. I den nya samlingen kom beställningsdikterna inte med, där har jag nästan bara nya dikter. Titeln fattas, säger Ferlin och pillrar med spiken i sandalen. Jag har tänkt kalla samlingen "Kulörta lyktor". Eller "Monolog i månsken". Fast jag vet inte ...

Han provar bägge namnen ett tag och fastnar försöksvis för "Monolog i månsken". Några timmar senare bestämde han sig för "Med många kulörta lyktor".

ADJÖ TILL HOTELLEN

Nils Ferlin är en skald med charm. För många av hans beundrare består charmen med att han inte bor någonstans. Han är bohemen som vinglar utanför det inhägnade borgerliga samhället och spyr sitt förakt över allt som nivellerar människorna och klär dem i välpressad konfektion. Han bor på hotell. Eller kinesar någonstans. Hans adress är postrestant. ►

- Dessa beundrare får ett hårt slag om skalden gör allvar av sina ord till en besökare en solig höstdag. Han säger nämligen:

Jag har tröttnat på hotellen. När jag kommer till stan skall jag försöka få tag i en våning. Och går inte det tänker jag slå mig ner i lugn och ro på landet. Den här stugan t.ex. Den är vinterbonad. Och möblerad.

Jag hade det djävligt förr. Men det gick bra att sitta på Norma eller ett femkafé och skriva. Larmet från gatan stimulerade och det gjorde människorna som väsnades omkring mig också. Jag flyttade från hotell till hotell. Från början hade jag allt mitt i åtta kappsäckar men kappsäckarna minskade var gång jag tog in på ett nytt hotell. Jag kunde i alla fall arbeta, jag var ostörd. Goggles hade den följden att jag blev igenkänd på kaféerna. Folk kom fram och klappade mig på axeln och höll mig sällskap. Det blev lite si och så med arbetsron. Jag bytte ut Norma mot Gyldene Freden och Rosenbads grill där de andra författarna satt. Roligt var det, men ändå roligare skulle det bli om jag fick kroglivet på avstånd, om jag bodde någonstans på landet och kom till Stockholm på gästspel då och då. Avstånd ger perspektiv.

Från detta äppelträd till Freden på Österlånggatan är vägen åtta mil. För Ferlins vidkommande ger det avståndet ett ganska överraskande perspektiv.

Under krigsåren fick åtminstone Ferlin själv svårare att fatta charmen med att kуска från hotell till hotell. Priserna höjdes plötsligt och omotiverat och nu rekommenderar han pris-kontrollnämnden att göra en undersökning bland de enklare stockholms-hotellen. Kommer dessutom att hotellägaren med större glädje hyr ut sina rum åt flyktingar än åt svenskar, ja, då förstår man nästan varför Nils Ferlin drömmer om en egen våning.

DRÖMMEN OM FRANKRIKE

Men Ferlin längtar efter än vidare perspektiv.

Han vill en gång resa ner till Frankrike, inte bara till Paris utan till Bretagne, Normandie, Azurkusten, ja, Frankrike. För första gången tycks också den drömmen kunna bli verklighet. Han satt vid bondens radio och lyssnade andäktigt när Paris föll. Och dessutom: nu-

mera gör han sig sådana inkomster på sin diktning att han gott kan kosta på sig en resa. När freden kommer.

Ja, han skulle gott kunna tänka sig att skriva resekåserier. Det har han gjort en gång förr, för kassans skull, men det är en särskild historia och han berättar den med sin oefterhärmliga accent som ett äkta prov på ferlinsk distraktion.

Han låg på Öland, det är några somrar sen. Han skrev ett kåseri på vers som han tänkte erbjuda Idun. För att piffa upp det hela gick han till handelsbon och valde ut några vykort av Alvaret och väderkvarnarna. Sen skrev han mycket blygsamt: "Har ni användning för inneliggande, så var så god." Och postade försändelsen.

Dagen därpå hade skalden ett ärende till handelsboden igen, och då räckte handelsman honom ett papper med orden: Herr Ferlin glömde visst det här igår.

Det var kåseriet.

Från Idun kom ett snabbt svar, ett mycket artigt svar, man tackade så hjärtligt för korten, men tyvärr hade man ingen användning för dem.

Historien vore inte ferlinsk om man inte tillägger att skalden glömde bort att förklara sammanhanget för tidningen. Verskåseriet glömdes bort det också.

Den ferlinska distraktionen gör sig gällande även här i Roslagens famn. Hans adress är ju fortfarande Herr Skriftställare Nils Ferlin, Poste restante, Stockholm, och under den adressen hittar breven även till sommarnöjet. Men det händer sällan eller aldrig att de besvaras. Ferlin har arbetat stup i ett och nu när allting är klart och tryckeriet fått hand om diktsamlingen, frågar han en aning skuldmedvetet:

– Är det för sent att svara på brev efter två månader?

KURT BERGENGREN

Hur mår Nils Ferlin- Sällskapet?

Det har nu gått två år sedan omstarten av Sällskapet. Vi har fått 86 nya medlemmar och ekonomin är på bättringsvägen, tack vare generösa gåvor. Antalet medlemmar är nu 498, varav 103 är ständiga medlemmar. Under innevarande år har två Ferlinkonserter hållits i Värmland, dels under Ferlindagen den 23 juli i Filipstad och dels i Ransätters kyrka den 3 augusti. I Stockholm har två Trubadurkvällar med Ferlintema arrangerats på Kristinehofs malmgård på Södermalm, en av kvällarna i samarbete med Dan Andersson-sällskapet. På Kristinehov ordnades också den 17 september ett releaseparty för en skiva med Jonny Bodes tonsättningar av Ferlindikter, insjungna av tenoren Torsten Mossberg. För mer information, se Sällskapets hemsida www.ferlin.se.

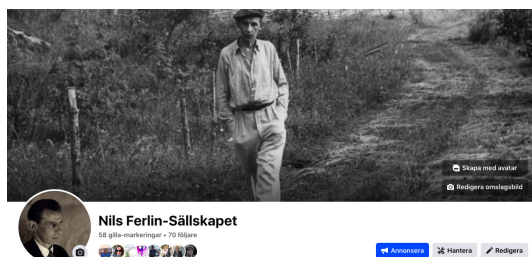
Vid genomgång av medlemsregistret i oktober 2023 ser vi att cirka 60 medlemmar inte betalt medlemsavgiften för 2023. Vi har därför valt att till dessa medlemmar skicka ett inbetalningskort tillsammans med detta nummer av Poste Restante med förhoppning om fortsatt stöd för Sällskapet.

Avslutningsvis vill jag informera om att alla medlemmar fram till den 31 december 2023 kan nominera pristagare för 2024 års Nils Ferlin- och Trubadurpriser. Skicka ditt förslag till Sällskapets sekreterare Per Wiker! Pers kontaktuppgifter står längst ner på sista sidan av tidningen.

HANS RUTBERG
ORDFÖRANDE

Nils Ferlin-Sällskapet har numera en egen sida på Facebook.

Här kommer det att finnas aktuell information om Nils Ferlins poesi och liv, tips på kommande evenemang, bilder, nyheter, minnen, musik med mera. Det är också fritt fram att dela med sig av sina egna ord och tankar om Nils. Vi hoppas att sidan ska vara ett bra komplement till vår hemsida Ferlin.se och till tidskriften Poste Restante. Så gå in och gilla sidan - och tipsa gärna vänner och bekanta som ni vet är intresserade av Nils Ferlin.

PÅMINNELSE!

Som vi skrev i förra numret av Poste Restante önskar styrelsen skapa möjlighet att nå medlemmarna med information via mail. Många andra litterära sällskap använder mail som komplement till medlemstidning och hemsida. Vi ber därför återigen de medlemmar som är intresserade och inte har svarat att skicka in sin mailadress till Sällskapets sekreterare Per Wiker. Pers kontaktuppgifter står längst ner på sista sidan av tidningen.

Minnesord Inger Sundberg

FÖR POSTE RESTANTE

Nils Ferlin fick aldrig egna barn, men han fick fem syskonbarn genom systerarna Lisa och Ruth. Nu har det sista av dem gått ur tiden, Lisas dotter Inger Sundberg som blev 98 år.

Inger hade levande minnen av sin morbror Nils och vårdade hans minne genom att samla och organisera artiklar, urklipp och foton som belyste både hans liv och hans gärning. In i det sista deltog hon aktivt i det stora och viktiga släktprojekt som ledde till att en stor mängd kvarlämnat material i släktens ägo digitaliserades och även till del publicerades i boken "Efterskörd" av Hans Rutberg och Jenny Westerström. Inger var till en början skeptisk till den kommande boken – "det är ju så mycket skrivet om Nils redan" – men då hon slutligen fick boken i sin hand godkände hon den och var nöjd med resultatet. Då boken utkommit och man samlades på Gyldene Freden i Gamla stan i september 2021 deltog hon med stort intresse och blev en hedersgäst för alla närvarande med inblick i Nils Ferlins livshistoria.

Jordfästningen i Bromma kyrka den 21 april blev också ett tillfälle för många att besöka Nils Ferlins grav.

FOTO: KERSTIN HEDBORG

Inger Sundberg.

Poste Restante Medlemstidning för Nils Ferlin-Sällskapet nr 2, 2023

Ordförande: Hans Rutberg, S:t Olofsgatan 50B, 753 30 Uppsala.
Mobil: 070-582 48 28, e-post: hans.rutberg@telia.com

Sekreterare: Per Wiker, Högmyrsgatan 13, 654 69 Karlstad.
Mobil: 070-621 68 79, e-post: perfawiker@gmail.com

Sällskapets plusgirokonto: 35 21 55-6 **Hemsida:** www.ferlin.se

Redaktör för Poste Restante: Hans Rutberg, e-post: hans.rutberg@telia.com

Tryck: Affärstryckeriet, Norrtälje. e-post: info@atn.se